

Rapport

300 000 fler jobb har redan skapats
- så här vill vi skapa fler

Inledning

Socialdemokratins modell för att skapa förutsättningar för framtidens jobb är att satsa på kunskap, konkurrenskraft och trygghet för alla. Det är denna modell som under de senaste tio åren gett Sverige hög tillväxt, låga räntor och inneburit att 300 000 fler människor har fått ett jobb.

Moderaterna och deras högerallians vill överge den svenska modellen. Högerens modell är att kraftigt sänka skatten för dem som har mest, försämra tryggheten på arbetsmarknaden samt sänka ersättningarna för arbetslösa, sjuka och föräldralediga. Syftet är att pressa ner lönerna för stora delar av löntagarkollektivet.

Vi socialdemokrater vill utveckla den svenska modellen genom att fortsätta satsa på kunskap, konkurrenskraft och trygghet för alla. Så skapar vi fortsatt hög tillväxt och ännu fler jobb i Sverige.

Den här rapporten redogör för hur den svenska arbetsmarknaden har utvecklats de senaste 10 åren (1994-2004). 300 000 fler jobb har skapats i olika sektorer. Vi presenterar också socialdemokraternas politik för hur ännu fler jobb ska skapas i framtiden.

Här har 300 000 fler jobb tillkommit¹

Svensk ekonomi är dynamisk. Gamla jobb försvinner och nya jobb tillkommer. Under de senaste tio åren har det i Sverige skapats netto nästan 300 000 fler jobb². De flesta av de nya jobben har kommit i den privata tjänstesektorn. Antalet sysselsatta inom industrin har fortsatt minska. Men industrin är fortfarande mycket viktig för svensk ekonomi. Många av de nya jobben inom tjänstesektorn har vuxit fram nära industrin, inom allt från design och forskning till bevakning och logistik.

Antalet jobb har också ökat inom den sektor som ger service till oss konsumenter. Denna ökning är i stor utsträckning en konsekvens av att Sverige har blivit ett rikare och mer välmående land. Hög tillväxt och sunda ekonomiska finanser har gett konsumenterna möjlighet att efterfråga allt mer service och personliga tjänster.

Även antalet jobb inom sjukvård, forskning och utbildning har ökat under de senaste tio åren.

Sammanfattningsvis har Sverige under de senaste tio åren haft en hög tillväxt och fått 300 000 fler jobb.

Hälso- och sjukvård samt forskning och utbildning³ + 66 000 jobb

Exempelvis: Förskollärare, sjuksköterskor, forskare, veterinärer och undersköterskor

Här återfinns de flesta av dem som jobbar inom vård, skola och omsorg. Antalet sysselsatta har under de senaste tio åren ökat relativt kraftigt. Den socialdemokratiska regeringen genomför stora insatser för att öka antalet anställda inom vård, skola och omsorg. Bland de insatser som genomförs är att 15 000 lärare och andra specialister anställs i skolan mellan 2001 och 2006. Och att det under 2005–2007 anställs 6 000 fler barnsköterskor, förskollärare och annan personal i förskolan.

¹ Samtliga siffror på sysselsättningsutvecklingen är hämtade från SCB/AKU databas. Åren som jämförs är konsekvent 1994 och 2004. År 2005 förändrades AKU, SCB har inte korrigerat äldre data fullt ut. Det är därför inte möjligt att jämföra år 1994 med år 2005 och således har år 2004 valts för att uppnå jämförbarhet över tid.

² 3 928 000 var sysselsatta år 1994, 4 212 700 var sysselsatta år 2004

³ Dagisverksamhet benämns numera som förskola och hör i SCB/AKU till utbildning i stället för som tidigare till vård och omsorg. För att sektorerna ska vara jämförbara över tid redovisas därför de två sektorerna som en sektor

Många av de nya jobben har tillkommit inom den högre utbildningen. Exempelvis har antalet sysselsatta inom forsknings- och utvecklingsinstitutioner närmare fördubblats. Ungefär 1 200 000 personer jobbar idag inom sektorn hälso- och sjukvård samt forskning och utbildning. Nästan 80 procent är kvinnor.

Civila myndigheter, försvar, internationella organisationer + 34 000 jobb

Exempelvis: Polis, brandmän, åklagare, handläggare och socialarbetare

Här återfinns ett stort antal olika yrkesgrupper. Det som är gemensamt för yrkesgrupperna är att de på olika sätt arbetar med att skydda och stödja oss medborgare när vi behöver samhällets hjälp. Under mandatperioden kommer exempelvis 4 000 poliser att ha utbildats. Ungefär 250 000 personer jobbar inom denna sektor. Andelen kvinnor har ökat under de senaste tio åren och är numera i majoritet.

Industrin – 50 000 jobb

Exempelvis: Montörer, truckförare, ingenjörer, svarvare och pappersarbetare

Antalet arbetstillfällen inom industrin har minskat under en lång period. Denna minskning har fortsatt under de senaste tio åren. Detta innebär dock inte att industrins betydelse minskar för svensk ekonomi. Tvärtom så utgör industrins produkter 75 procent av svensk export och industriföretagen står för en mycket stor andel av näringslivets investeringar och satsningar på forskning och utveckling. Dessutom har industriproduktionen tack vare en stark produktivitet utveckling ökat med 45 procent under perioden 1994 till 2004⁴. Produktivitet utvecklingen har varit särskilt stark bland de företag som tillverkar informations- och kommunikationsteknologi⁵. Över 700 000 personer jobbar idag inom industrin. Omkring 75 procent är män.

Finansiell verksamhet och företagstjänster + 193 000 jobb

Exempelvis: Banktjänstemän, datakonsulter, vaktpersonal, översättare och telefonister

Detta är den sektor som vuxit kraftigast - både i antal och som andel - under de senaste tio åren. Här finns alla typer av jobb. Jobb som kräver olika typer av kvalifikationer och utbildning. Många av de jobb som försvunnit inom industrin har istället vuxit fram inom denna sektor som industrinära tjänster. Allt tyder på att denna sektor kommer att fortsätta att växa kraftigt under de närmaste åren. Närmare 600 000 personer jobbar inom sektorn. Majoriteten är män.

⁴ Industriproduktionsindex, SCB

⁵ Konjunkturinstitutet, 2005

Personliga och kulturella tjänster + 45 000 jobb

Exempelvis: Kockar, frisörer, bibliotekarier, massörer och artister

Flera av de branscher som finns i denna sektor växer snabbt. Exempelvis har antalet som jobbar inom hotell och restaurang ökat med över 30 procent under de senaste tio åren. Jobben inom denna sektor är starkt beroende av en hög efterfrågan bland konsumenterna. Tack vare en hög tillväxt i svensk ekonomi har efterfrågan på tjänster ökat kraftigt bland konsumenterna. Ungefär 350 000 personer jobbar inom denna sektor. Majoriteten är kvinnor.

Handel, transport och kommunikation + 25 000 jobb

Exempelvis: Brevbärare, Konduktör, Yrkeschaufförer, Bilmekaniker, Affärsbiträden

Även många av jobben inom denna sektor är starkt beroende av en hög efterfrågan från konsumenterna. Men flera av jobben är också beroende av efterfrågan från näringslivet. De flesta av de nya jobben inom denna sektor har tillkommit inom transportbranschen. Ungefär 800 000 personer jobbar inom handel, transport och kommunikation. Majoriteten inom sektorn som helhet är män. Men kvinnor dominerar inom exempelvis detaljhandeln.

Byggindustrin + 18 000 jobb

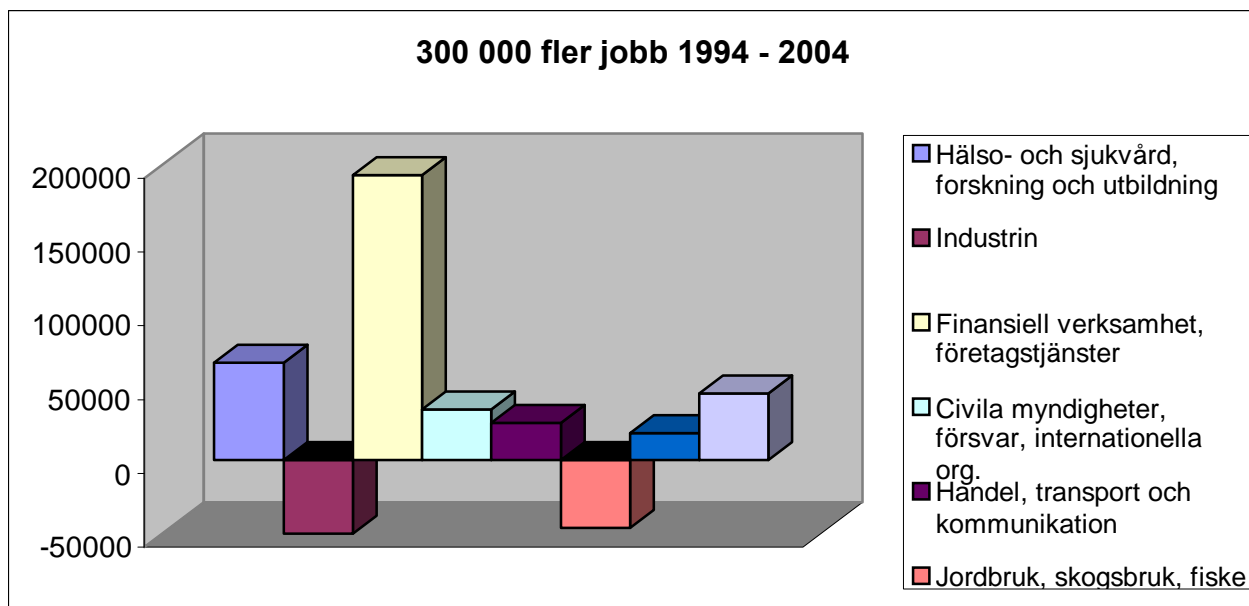
Exempelvis: Snickare, murare, målare, vägarbetare och glasmästare

Närmare 100 000 jobb försvann från byggindustrin under det borgerliga regeringsinnehavet i början på 1990-talet. Det är först under de senaste åren som antalet sysselsatta inom byggindustrin har börjat öka. Omkring 250 000 personer jobbar inom byggindustrin, över 90 procent är män.

Jordbruk, skogsbruk och fiske – 46 000 jobb

Exempelvis: Jordbrukare och fiskare

Detta är en krympande sysselsättningssektor i svensk ekonomi och sektorn sysselsätter ungefär 90 000 personer. Många av dem som jobbar inom denna sektor gör det i eget företag.

Så här vill vi socialdemokrater skapa framtidens jobb

Svensk ekonomi är stark. Den svenska modellen underlättar för människor att gå från de gamla till de nya jobben. Vi socialdemokrater vill därför utveckla – inte avveckla – den svenska modellen.

Men den globala konkurrensen är stenhård. Vi måste fortsätta att utveckla Sveriges förutsättningar att möta den globala konkurrensen och skapa framtidens jobb. Det grundläggande finns på plats:

- **Kunniga:** Sverige är det land som satsar mest på forskning och utveckling i relation till vår befolkningsstorlek (källa: OECD)
- **Kreativa:** Sverige är världens mest kreativa land enligt The Global Creativity Index (källa: Creative Class)
- **Företagsamma:** Sverige har rekord i nystartade företag. 2004 startades 41 600. Det har inte på 20 år startats så många nya företag (källa: ITPS).
- **Flitiga:** Sverige har den tredje högsta sysselsättningsintensiteten i EU25 (källa: Eurostat)
- **Konkurrenskraftiga:** World Economic Forum har utnämnt Sverige till den tredje mest konkurrenskraftiga ekonomin av 117 länder (källa: World Economic Forum)

För att möta den globala konkurrensen och skapa förutsättningar för fortsatt hög tillväxt och fler nya jobb vill vi socialdemokrater satsa på kunskap, konkurrenskraft och trygghet för alla.

1. Mer kunskap

Vi socialdemokrater vill att Sverige ska fortsätta att konkurrera med kunskap och kompetens.

Därför förstärker vi den svenska skolan. Grunden är en satsning på 15 000 nya lärare de senaste fem åren. Vi vill också göra särskilda satsningar för att lyfta de skolor som i dag har de sämsta resultaten.

Inför höstterminen 2007 kommer ett stort antal insatser att genomföras för att stärka kvaliteten inom framför allt de yrkesförberedande gymnasieutbildningarna. Kärnämnen, så som engelska, matematik och svenska, ska knytas närmare den inriktning som eleven valt. En ny modern gymnasial lärlingsutbildning ska införas. Det ska också vara obligatoriskt med lokalt samråd mellan kommun och arbetsmarknadens parter i frågor som rör alla yrkesinriktade utbildningar. Detta är reformer som kommer att stärka kvaliteten och bättre anpassa utbildningens inriktning till de behov som finns lokalt i arbetslivet. Därtill utökar vi den kvalificerade yrkesutbildningen (KY) med 1000 platser under 2006 och 2007.

För att Sverige ska vara en stark kunskapsnation måste vi fortsätta att bygga ut högskolan. De senaste 12 åren har socialdemokraterna byggt ut högskolan i hela landet och vi har nu 125 000 fler högskolestudenter och minst en stark högskola i varje län som fungerar som kraftcentrum för regional utveckling och tillväxt. Nu ökar vi antalet nya högskoleplatser med 17 500 samtidigt som vi satsar 268 miljoner kronor på att stärka utbildningens kvalitet.

Sverige satsar mest i hela världen – per person – på forskning och utveckling. Nu inför vi målet att en procent av BNP ska gå till offentligt finansierad forskning. Vi ökar också nivån på våra satsningar på forskning och utveckling med 2,3 miljarder kronor, varav 400 miljoner kronor till medicinsk forskning, 210 miljoner kronor till forskning om hållbar utveckling och 350 miljoner kronor till teknisk forskning. Vi gör även under de närmaste åren en särskild satsning på 900 miljoner för att främja forskning och utveckling i småföretag.

2. Ökad konkurrenskraft

Nyföretagandet är rekordhögt. Men vi är inte nöjda. Därför förbättrar vi förutsättningarna för att bli företagare, vara företagare och växa som företagare.

Två miljarder kronor satsas för att stärka tillgången på riskkapital. Över 300 konkreta åtgärder genomförs för bättre regler, service och administration.

Exportfrämjandet har förstärkts med 100 miljoner kronor och regionala exportrådgivare har tillsatts i alla län. Trygghetssystemen för företagare ses över. Målsättningen är att företagare i så stor utsträckning som möjligt ska omfattas av samma trygghet som anställda vid exempelvis sjukdom.

Vi gör också riktade skattesänkningar för att möta småföretagens behov. Arvs- och gåvoskatten har avskaffats för att underlätta för generationsskiften i företag, skatten för fåmansbolagen har förenklats och sänkts med ungefär en miljard kronor och arbetsgivaravgiften sänks den första juni för de enmansföretagare som gör sin första anställning.

För att utveckla svenska styrkepositioner satsar vi en miljard kronor på ökad konkurrenskraft inom några för svensk ekonomi särskilt centrala branscher: flyg/rymd, trä/skog, metallurgi, fordon, IT/telekom samt läkemedel/bioteknikindustrin. Åtgärderna har fastställts i gemensamma strategier mellan regeringen och företrädare för industrin och de fackliga organisationerna. Åtgärderna syftar till att höja kunskaps- och tekniknivån, förstärka kompetensförsörjningen och främja export. Bland annat genomförs ett program för att skapa miljövänligare fordon.

3. Trygghet och öppenhet

Vi socialdemokrater är övertygade om att trygga människor vågar. Trygghet ökar vår förmåga att ställa om och bidrar därmed till ökad tillväxt och fler jobb.

En av de viktigaste förklaringarna till Sveriges framgångar de senaste tio åren är den svenska arbetsmarknadsmodellen med kollektivavtal och ansvarstagande fackliga organisationer. I många andra länder där möjligheterna är begränsade att gå från gamla till nya jobb och där tryggheten vid arbetslöshet är svag har fackföreningarna en annan strategi. I dessa länder skyddar facken de befintliga jobben med följderna att löntagarna tvingas acceptera sänkta löner och försämrade arbetsvillkor. Det är också i dessa länder som protektionismen växer.

Den svenska modellen förmår att bygga broar mellan de gamla och de nya jobben. Det är en modell som skapar acceptans för förändring, dynamik och öppenhet mot omvärlden. Vi socialdemokrater vill värna den svenska arbetsmarknadsmodellen. Därför ökar vi våra satsningar på den aktiva arbetsmarknadspolitiken med fler praktikplatser, arbetstillfällen och utbildningsplatser så att fler får en ny chans att komma tillbaka till arbetsmarknaden. Det är också därför som vi vill förbättra arbetslöshetsförsäkringen så att de allra flesta får 80 procent av lönen vid

arbetslöshet. Och det är också därför som vi försvarar kollektivavtalen mot högerens attacker.

Vi socialdemokrater vill kombinera en politik för stor öppenhet mot omvärlden med en politik som ger människor trygghet i förändring.

Moderaternas alternativ är att satsa på en låglönemodell

Alternativet i svensk politik är moderaterna och deras små högerpartier. Högeralliansen vill överge den svenska modellen.

Högerens modell är att kraftigt sänka skatten för dem som har mest. Högeralliansen vill avskaffa förmögenhetsskatten omedelbart om de vinner valet. På några års sikt vill också samtliga partier i högeralliansen kraftigt sänka skatten för dem som har de högsta inkomsterna⁶.

Högeralliansen vill försämra tryggheten på arbetsmarknaden genom att göra det dyrare att vara med i facket. Högern vill ta bort avdragsrätten för både a-kasseavgift och fackavgift⁷. Moderaterna har dessutom föreslagit att a-kasseavgiften ska höjas med utgångspunkt i varje a-kassas arbetslöshetsnivå, det ska alltså inte finnas någon solidarisk finansiering mellan a-kassorna.⁸

Högern vill även försämra och sänka ersättningarna för arbetslösa, sjuka och föräldralediga. Högeralliansen vill att ersättningen för arbetslösa sänks redan från första dagen från dagens 730 kronor till 680 kronor. Efter 200 dagar sänks ersättningen till under 70 procent och efter 300 dagar sänks ersättningen igen till under 65 procent⁹. Enligt överenskommelse som högeralliansen gjorde i Bankeryd skulle den som varit arbetslösa ett år få ungefär 5 000 kronor i månaden efter skatt¹⁰.

Högeralliansen vill att den sjukpenninggrundande inkomsten (SGI) ska baseras på de senaste 12 månadernas inkomst. Detta påverkar såväl ersättningen i sjukförsäkringen som i föräldraförsäkringen och kommer att innebära stora

⁶ Borgerliga partiernas budgetreservation 2005, Slutrapport från alliansens tillväxtgrupp 2006-02-21

⁷ Slutrapport från alliansens tillväxtgrupp, Gemensam alliansbudget, 2005-10-03

⁸ Moderaternas budgetmotion 2005

⁹ Borgerliga partiernas budgetmotioner 2005, Slutrapport från alliansens tillväxtgrupp 2006-02-21

¹⁰ Bankeryd 2005-08-31

försäkringar för människor som är sjuka och föräldralediga¹¹. Moderaterna vill dessutom att sjukpenningen ska sänkas till 70 procent för den som varit sjukskriven längre än sex månader¹². I kombination med högeralliansens gemensamma förslag om att sänka den sjukpenninggrundande inkomsten innebär det i praktiken att ersättningen sänks till under 70 procent.

Moderaterna vill därtill förkorta föräldraförsäkringen med fyra månader genom att slopa en månad i föräldraförsäkringen och de 90 garantidagarna. Utöver detta vill de sänka ersättningen i föräldraförsäkringen till 75 procent.¹³

Genom att fördyra medlemskap i facket och därmed minska anslutningsgraden samt genom att kraftigt sänka ersättningarna till sjuka, föräldralediga och arbetslösa kommer lönekraven att sänkas vilket leder till lägre löner för breda löntagargrupper. Moderaterna vill dessutom att arbetslösa ska acceptera jobb som understiger 80 procent av ersättningen från a-kassan¹⁴. Det innebär i praktiken att människor som är arbetslösa måste acceptera ett arbete till en nästan halverad tidigare lön.

Högerns modell har prövats förut. Den skapar inte jobb eller tillväxt – bara fattigare löntagare och ökade klyftor.

¹¹ Borgerliga partiernas budgetmotioner, 2005, Slutrapport från alliansens tillväxtgrupp 2006-02-21

¹² Moderaternas budgetmotion, 2005

¹³ Moderaternas budgetmotion 2005

¹⁴ Fredrik Reinfeldt, Anders E Borg, DN-debatt 2005-09-27